

biblioteca

românească

**Vasile
ANDRU**

Zece povestiri antume

proză

Editura Paralela 45

Zece povestiri antume

Editura Paralela 45

Cuprins

Taina Hiacinta era foarte aproape de cer când s-a prăbușit, în Himalaya.....	9
Întâlnire cu Evantia în cimitirul maritim Sulina	16
Monseniorul Vladimir Ghika merge să-l convertească pe Vladimir Lenin	25
Insula banilor de piatră.....	28
Șase zile de rămas-bun, tată	33
Anul câinelui de apă	43
Aur și perle pentru Maria.....	55
Erou răătăcitor în pragul morții.....	66
Pacificus	77
Povestea lui Sarsailă care a zidit o catedrală.....	128

Taina Hiacinta era foarte aproape de cer când s-a prăbușit, în Himalaya

În primăvara anului 1992, în Himalaya, mi-am luat rămas-bun de la Hiacinta, drumurile noastre se separau: eu am rămas la poalele muntelui, la o mănăstire lamaistă, iar dânsa, în echipă cu Sandita. Au continuat urcușul, pe creste, cu o dotare modestă, cu doar zece *porteri* însoțitori, într-o expediție teribilă, vrând să atingă piscul Dhaulagiri (8 167 m.)

Mi s-a părut, o clipă, că aș putea să le fac să-și schimbe planul vieții, să le fac să rămână aici, la mănăstirea lamaistă care ne oferea o ospitalitate necondiționată, adică nu ne cerea să ne convertim, ci puteam să slujim Dumnezeuului cu care venisem de-acasă. Să încerc să le schimb planul vieții... Nu eram convins că aici, în mănăstire, Dumnezeu ar fi mai palpabil decât pe vârful Dhaulagiri unde mergea Hiacinta. Simțeam o bucurie că ea va ajunge acolo... că tot exercițiu de înălțare se cheamă și ceea ce face ea. Monahii zic: „Doar mănăstirea e tinda raiului”. Cunoscusem multe tinde. Cred că erau, mai curând, săli de așteptare ale unui rai plauzibil.

Hiacinta: Dar eu nu pe Dumnezeu îl caut. Sunt numai o alpinistă. Mai bine zis, o alpinistă *part time*! (În principal, *full time*, ea era lector universitar. Absolvisese două facultăți, politehnică și filologie.)

Zic: „În mănăstire, Dumnezeu este la purtător... Iubesc lamaseria ca oaspete, după cum iubesc planeta asta ca oaspete. Pun și eu osul la treabă, la ceva asceză adică, să nu fiu un oaspete somnoros. Dar știi că Dumnezeu nu-i chiriaș într-un templu, ci se află oriunde Îl chemi. Pe vârful Dhaulagiri vei atinge cerul cu mâna

ta. Noi, aici, pe prispe mănăstirești, suntem departe de cerul pe care tu îl vei atinge cu mâna. Mi-a spus-o și *mahatma* Tapovan din Uttarkashi: că pe zei el nu i-a aflat în templu, ci numai în munți. Sri Tapovan este un mistic hoinar prin Himalaya.”

Hiacinta: „Atunci tu de ce te-ai cuibărit în stupa asta?”

— Sunt și eu un *religiosus* hoinar, mai degrabă peregrin decât pelerin. Dar cunoști porunca XI: Oprește-te și cunoaște! Opririle sunt sănătoase, sunt verticale. Aici eu fac o oprire dintre acelea! Pentru Sri Tapovan, emoțiile religioase erau mai intense în munți, în mișcare. Despre tine spun la fel: cu cât urci mai sus în Himalaya, cu atât ești mai aproape de cer. Și ești mai aproape de legenda ta personală.

— Știi, Andrule, eu mă piș pe legenda mea personală. Noi urcăm muntele pentru că muntele există. Acolo sus se află universul paralel de care vorbesc inițiații. Intri în altă lume. Acea lume mă copleșește. Și cobor de pe munte numai ca să mai am unde urca din nou, încă o dată. Acolo... te muți în alt tărâm. Pentru asta ne ducem noi pe Acoperișul Lumii. Am mai urcat o dată în Himalaya, tot spre Dhaulagiri, dar n-am reușit să-l ating. Am ajuns însă destul de sus, aproape de vârf.

— Aș face o comparație între alpinist și monah. Într-o mănăstire se poate și trândăvi, iar un leneș precum cuviosul Aretas și-a găsit mântuirea în clausură. Pe când cinul vostru, al alpiniștilor himalayeni, exclude orice trândăvie. Este singura asceză perfectă.

— Tu citești totul în cheie religioasă. Este ticul tău profesional, ca să zic așa. Sau poate mă idealizezi pe mine. Îți cam idealizezi colegii de generație, vrei să inventezi niște genii în biata noastră promoție. Sau îți repari niște frustrări personale... că-n mintea lui *homo viator* există o fantasmă de expediționar. Vorbind în cheia ta mistică, îți spun că Dumnezeu e tare greu abordabil în locuri friguroase, între zăpezi veșnice. El cu E mare nu se arată pe frig, probabil se ferește de temperaturi joase, îi place la cald. Marile religii s-au născut la tropice. Pe întinderile cu zăpezi orbitoare nu ai vizuni, ci vedenii: apariții morganatice extraordinare.

— Oriunde, ca să-L presimți, îți trebuie un munte, un Tabor... un Anapurna... Așa că eu te fericesc acum și-ți spun că ești mai *axios* decât toți devoții. Dar, în acest ceas, sufletul meu este mâhnit, Hiacinta...

— Ai vreo presimțire... cu privire la ascensiune? Nu-mi ascunde, cred că știi ceva, simți ceva... Voi aștia, cu yoga, cu zen, cu *samadhi*, știți ceva. Eu nu sunt superstițioasă, nu mă sperii. Te rog, nu mă cocoloși, spune-mi în față. Orice mi-ai zice, tot nu mă abat, ceasul pornirii e decis, cei zece *porteri* au bagajele în spinare. Spune-mi dacă ai vreo presimțire. Știi, și Alexandru cel Mare când mergea la război consulta oracolul. Așa și eu! Spune, ajung sau nu ajung pe Dhaulagiri?

— Nu știu. Nu pot să profetesc, ci cel mult să ursesc, adică să programez subconștientul. Munții aștia sunt egali în imensitate, și piscul de 5 000 de metri seamănă cu cel de 8 000 de metri. Eu și aici, la poalele muntelui, simt că Himalaya mi-a arătat tot ce are. După cum... nu trebuie să bei tot oceanul ca să afli că apa lui e sărată. Dar astea sunt parabole, ori tu vrei un oracol. Nu putem profeti, dar putem ursi. Tu vei ajunge la Dhaulagiri...

Când voi scrie despre acestea, peste 22 de ani, lucrurile vor fi deja întâmplate, așa că voi face profetii despre trecut... Atunci, discuția despre drumurile noastre care se bifurcă va fi fost parțial oraculară.

Hiacinta: Am priceput că tu vrei ca eu și Sandita să rămânem aici, să ne convertești la meditația *Om mani padme hum...* de frică mare că ne-am putea prăbuși... Să știi că orice alpinist în Himalaya este conștient că pasul următor poate fi fatal, și totuși, în fiecare an, suntem tot mai mulți care batem munții. Ai vrea să rămânem aici, în perspectiva de a muri liniștite în bârlogul nostru, și tu să ne înveți să atingem extazul mistic. Dar noi două, Sandita și cu mine... am atins extazul. Și... e timpul să pornim la drum. Am trândăvit frumos pe-aici, am făcut antrenament și dozarea efortului la reliefurile înconjurător, urcat și coborât, cinci zile, febră musculară, articulații desclănțate, glezne sucite. În satul din vale, două

zile de trândăvie, așteptându-l pe *godo*-ul nostru cu nume de indian, Bhakti, care ne-a găsit *porteri*, ne-a dotat cu de toate... În timp ce-l așteptam, în casa lui, Pushpa ne-a făcut rost de vopsele... am făcut stegulețe cu embleme – că la Base Camp mai este o expediție gata să ia cu asalt Piscul, o expediție siberiano-germană, și să nu creadă „comuniștii și fasciștii ăia” că noi am fi doar simpli *trekkeri* prin Base Camp. Am și un steguleț tricolor pe care-l voi planta acolo, pe vârf. Așa că o luăm în sus. Sper să ne putem ține după *porteri*. Conducătorul lor, ăsta din sat, a fost de vreo douăzeci de ori în Base Camp, așa că știe drumul. Base Camp, adică Tabăra de Bază, care se află la 5 000 de metri altitudine, este prima mare etapă. *Porterii* ne conduc până acolo, apoi ei coboară și ne lasă singure în Base Camp, unde ne mai antrenăm și așteptăm un timp bun de urcare. De acolo, ultimul asalt îl vom da însoțite doar de un șerpaș... și noi două...

Așadar, drumurile noastre se vor separa. Eu aveam să rămân la ospitaliera mănăstire, cu canonul meu, iar Hiacinta avea să urce marele munte, canonul ei. Cei zece *porteri* erau gata de plecare, încărcăți cu bagaje, echipament și alimente pentru cinci săptămâni. Măștile de oxigen erau pregătite, că pe înălțimi aerul este foarte rarefiat. I-am zis:

— Taina, eu acum sărut mâna ta care va atinge cerul. Pentru mine e clipă superlativă, să sărut mâna care va atinge cerul.

Am spus-o cu o cutremurare care-mi trăda presimțirea finalului și Hiacinta a fost emoționată. Dar a parat lovitura cu o îmbrâncitură de duh, băiețească: *Fuck you!*... sau așa ceva... Avea o lacrimă în colțul ochilor când a spus asta, poate din cauza emoției, poate din cauza frigului.

Deși este sobră și are humor cu carul, a resimțit elegia clipei. Ca mării asceți, gândul morții, vecinătatea morții, îi dubla focul vieții.

Mărturisesc că, pe atunci, eu nu aveam „amintirea morții”; or, fără aceasta, niciodată nu simți abisul existenței sau culmile ei. Fără amintirea morții riști să te crezi nemuritor, nu în glorie,

ci în inconștiență, iar asta te ține la suprafața lumii, nu în inima ei; la suprafața lui Dumnezeu nu în miezul legii Lui. Riști să crezi că ai timp pentru tot felul de mărunțișuri... estetice. În privința asta, Hiacinta era cu șapte pași înaintea mea, folosind codul Scării Sinaite. Mai mult, deși nu îl citise pe Evagrie Ponticul, în clipa asta era la înălțimea lui Evagrie Ponticul: avea amintirea morții, de aceea era strașnic de tonică și pusă pe șotii uraniene.

În această stare de suflet ne-am despărțit. Nu știam că era ultima oară când o mai văd. Și-mi părea rău că am rostit acele cuvinte care, vrând să fie admirative, erau testamentare: *Sărut mâna ta care va atinge cerul...* Era ca și cum aș fi zis: Sărut mâna ta care va da mâna cu Dumnezeu. Vorbele mari pot programa subconștientul cu măreție, dar pot programa și viitorul, destinul, cu victorii de dincolo de lume.

De altfel, prima programare a destinului ei cu neantul vesel i-au făcut-o părinții sau nașii când au botezat-o Taina. Adică ei n-au ținut cont că nașterea unui copil este chiar încetarea Tainei, este chiar o destăinuire, adică o întrupare. Doar moartea este taină absolută și nu trebuie să-l sortim pe copil Tainei. Și au mai botezat-o Hiacinta, adică numele eroului mitologic pe care Apollo l-a transformat în floare timpurie.

Dar Taina Hiacinta se amuza foarte tare de ambele nume ale ei. Considera că numele Hiacinta este o poreclă nostimă și-i găsea rime culinare, gustoase. Adică nu-i lua în considerare semnificația eternei reîntoarceri, ea nu credea că un asemenea nume poate fi de rău augur, ci îl considera o glumă de proporțiile Olimpului.

La plecare, i-a zis Sanditei, tovarășa sa de drum și de prăpastie, i-a zis râzând: Pe cai! La drum! Ce mai aștepți? Omul ne-a transmis *God bless you*, așa că suntem în pace cu duhurile munților cu și fără cornițe. Pe cai!

A scos un chiot lung, de hiperviață. Iuuu-huuu-huuuuu! Un chiot cu ecouri. Apoi mi-a zis: Promit că-i ultimul chiot pe care-l scot aici; mi-am permis pentru că suntem la poale de Nilagiri, pe malul unui râu, abia la ușile spre Acoperișul Lumii. La înălțime,

este interzis să strigi sau să fluieri. Un chiot ca acesta poate produce avalanșe fatale... care te pot trimite direct la Shiva sau la Anapurna, sau cum s-o fi numind „lumea cealaltă” în părțile locului.

*

Hiacinta și coechipiera ei au fost înghițite de o avalanșă la numai câteva verste de Dhaulagiri. Cu o zi înainte, expediția siberiano-germană a hotărât să ia drumul spre vârf, iar româncele au plecat primele. Vârful era pe aproape, ele voiau să campeze la poalele lui după ce-l vor fi zărit. Astfel, au mai înaintat câteva ore, în fața lor strălucea vârful Dhaulagiri, mai orbitor decât l-au văzut din Tabăra de Bază, palpabil. Din locul acela, strălucea desenat pe orizont piscul care atingea cerul.

Îmi închipui că la vederea piscului Hiacinta a trăit emoții vecine cu extazul. Apoi s-a stârnit avalanșa: putea fi produsă și de o murmurire de pietre, de o pală de vânt... nu vom ști niciodată.

*

Trupul Hiacintei n-a fost găsit. Peste ani, în Peshware, satul din vale, de sub Nilagiri, i-a fost ridicat un mic memorial, iar o școală a primit numele româncei care a poposit acolo înainte de escaladare, înainte de a atinge cerul cu mâna ei. Ea producea o impresie durabilă pe oriunde trecea, prin vivacitate, prin humor, prin dărnicie, și oamenii locului și-o mai amintesc. Iar pomenirea lor este cea mai de preț postumitate.

— Unde v-ați văzut ultima oară, ce vești ai de la Taina, unde ar putea fi, crezi că este rătăcită pe undeva? mă întreba Izabela, verișoara Hiacintei, când am revenit în țară, pe 27 iunie. Crezi că mai trăiește? Oficial, e dată dispărută, dar asta e ambiguu și ne mai lasă speranțe. Tu ce știi? Ce să-i spun Alexandrei, fiica Tainei? Să-i spun că mai trăiește?

Tăceam, nu știam mare lucru în plus. Dar Izabela nici nu voia răspuns, se temea că voi da răspunsuri criptice. Zicea: Noi o așteptăm... ea va veni într-o zi. Era mereu pusă pe ghidușii, mereu pusă pe șotii mitologice. Așa și acum, probabil.